

DIGITALNO ZGODOVINOPISJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO,
ZNANOST IN INOVACIJE

UNIVERZA
V LJUBLJANI

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za visoko šolstvo,
znanost in inovacije ter Evropska unija – NextGenerationEu.

Uvod v ustvarjanje digitalnih virov

- Ustvarjanje digitalnih virov
  - Vrste zgodovinskih virov
  - Digitalizacija virov
  - Opis in standardizacija opisov – metapodatkovni standardi
- Digitalizacija virov
  - Skeniranje, optično prepoznavanje znakov, metapodatkovni opis
- Kaj je Razširljiv označevalni jezik (eXtensible Markup Language) XML
  - Struktura in komponente XML
  - Validacija xml
- Uvod v označevanje besedilnih virov
  - Kaj je Text Encoding Initiative / TEI
    - Zgodovina, organizacija in osnovna pravila za označevanje besedilnih virov

Primeri označevanja:

- proze
- dramskih besedil
- poezije
- primarnih pisnih virov
- korespondence
- imenskih entitet

Ustvarjanje digitalnih virov

- Vrste zgodovinskih virov
  - Materialni
  - Pisni
  - Ustni
- Digitalizacija virov
- Opis in standardizacija opisov – metapodatkovni standardi

Digitalizacija virov

- Skeniranje
- optično prepoznavanje znakov
  - Pretvorba različnih formatov v xml
    - Abbyy, tesseract
    - Slikovno gradivo – docx – TEI
    - PDF – docx – TEI
  - Popravljanje napak pri OCR
- metapodatkovni opis

Kaj je Razširljiv označevalni jezik (eXtensible Markup Language) XML

- Označevalni jezik
- Enostaven, vsesplošen
- XML je neodvisen od platforme, programske opreme in sistema
- Namenjen transportu in shranjevanju podatkov
  - Zapisani podatki, ki jih vsebuje xml, so lahko prenosljivi v druge programske jezike
- Dokument .xml je besedilna datoteka
- Ima hierarhično strukturo – pregledna zgradba

- XML je berljiv za ljudi in stroje
- Mogoče ga je ustvariti in urejati z enostavnimi urejevalniki besedil
- Omogoča izmenjavo podatkov med različnimi sistemi in platformami
- Je široko sprejet in standardiziran s strani World Wide Web Consortium (W3C)
- XML omogoča uporabniku tudi ustvarjanje lastnih značk
  - Fleksibilnost pri definiranju podatkov

Nekatera pravila

- Deklaracija XML
  - `<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>`
  - V prvi vrstici
  - Zapisana tudi vrsta kodiranja dokumenta (UTF-8)
- Struktura:
  - Osnovni gradniki jezika so elementi, zaprti v oglatih oklepajih `<element>`
  - Atributi nudijo dodatne informacije o elementih. Zapisani znotraj začetne značke `<element atribut="vrednost">`
- Značke (angl. Tag)
  - Začetna značka (angl. starting tag)
    - `<div>`
  - Zaključna značka (angl. ending tag)
    - `<div>vsebina</div>`
  - Prazna značka (angl. empty tag)
- XML element predstavlja vse od začetne do zaključne značke. Element lahko vsebuje :
  - Besedilo
  - Atribute
  - Druge elemente
  - Kombinacijo vsega naštetega
- Dokument mora biti dobro oblikovan, slediti mora specifični sintaksi, pravilno gnezdenimi in zaprtimi značkami

Uvod v označevanje besedilnih virov

- Kaj je Text Encoding Initiative / TEI
  - je standard za predstavitev besedilnega gradiva v digitalni obliki s pomočjo kodiranja besedila
  - ta standard je skupni produkt skupnosti učenjakov, predvsem s področja humanistike, družboslovja in jezikoslovja, ki so organizirani v konzorciju TEI (*TEI Consortium*)
  - TEI konzorcij je neprofitna članska organizacija, ki upravlja širok nabor dejavnosti, kot so razvoj, objava in vzdrževanje standarda za kodiranje besedila, dokumentiranega v smernicah TEI (TEI Guidelines)
  - TEI smernice predstavljajo označevalni jezik in nabor značk, ki ga je predlagal konzorcij TEI, kot tudi njegovo spletno ali tiskano dokumentacijo. <https://www.tei-c.org/release/doc/tei-p5-doc/en/html/index.html>

TEI Besedilo - Proza

- Struktura razdeljena na
  - Odstavke
  - Razdelke
  - Naslove
  - Sezname
  - Citate
  - Bibliografske in splošne reference
  - Prelome strani

Odstavki

Svetovna vojna je brezdvomno močno razširila poznavanje raznih dežel, narodov in njih zgodovine, pri sklepanju miru je bila priložnost, da se to poznavanje poglobi ter objektivno spoznanje resnice postavi za podlago prenovitvi Evrope, ker le na podlagi objektivne resnice je mogoča pravičnost, medsebojno umevanje in strpljivost.

Belgrajski vseučilišeni profesor Jovan Cvijić, učenjak svetovnega slovesa, je rekel o neki priliki: „Pri pariški mirovni konferenci je menda prvokrat znanost prišla do besede pri diplomatičnih obravnavah“. Učeni gospod je tudi kot predsednik etnografske sekcije, znanstvenega odseka naše delegacije v Parizu, opetovano poudarjal, naj se stavijo le take zahteve, ki se dajo s stvarnimi razlogi podpreti.

Kovačič, Fran, Mariborsko vprašanje, *Časopis za zgodovino in narodopisje*, 1920, št. 1, str. 14-27.

Odstavki – TEI <p>

<p>Svetovna vojna je brezdvomno močno razširila poznavanje raznih dežel, narodov in njih zgodovine, pri sklepanju miru je bila priložnost,, da se to poznavanje poglobi ter objektivno spoznanje resnice postavi za podlago prenovitvi Evrope, ker le na podlagi objektivne resnice je mogoča pravičnost, medsebojno umevanje in strpljivost.</p>

<p>Belgrajski vseučiliščni profesor Jovan Cvijić, učenjak svetovnega slovesa, je rekel o neki priliki: „Pri pariški mirovni konferenci je menda prvokrat znanost prišla do besede pri diplomatičnih obravnavah''. Učeni gospod je tudi kot predsednik etnografske sekcije, znanstvenega odseka naše delegacije v Parizu, opetovano poudarjal, naj se stavijo le take zahteve, ki se dajo s stvarnimi razlogi podpreti.</p>

Razdelki

- Več odstavkov <p> je mogoče združiti v hierarhične razdelke in pododdelke
- Razdelki vseh vrst so kodirani z <div>
- <div> elementi se lahko hierarhično gnezdijo

Razdelki – TEI <div>

```
<div type="chapter">
  <div type="subchapter">
    <p>Svetovna vojna je brezdvomno močno razširila poznavanje raznih dežel, narodov
      in njih zgodovine, pri sklepanju miru je bila priložnost,, da se to
      poznavanje poglobi ter objektivno spoznanje resnice postavi za podlago
      prenovitvi Evrope, ker le na podlagi objektivne resnice je mogoča
      pravičnost, medsebojno umevanje in strpljivost.</p>
  </div>
  <div type="subchapter">
    <p>Belgrajski vseučiliščni profesor Jovan Cvijić, učenjak svetovnega slovesa, je
      rekel o neki priliki: „Pri pariški mirovni konferenci je menda prvokrat
      znanost prišla do besede pri diplomatičnih obravnavah''. Učeni gospod je
      tudi kot predsednik etnografske sekcije, znanstvenega odseka naše delegacije
      v Parizu, opetovano poudarjal, naj se stavijo le take zahteve, ki se dajo s
      stvarnimi razlogi podpreti.</p>
  </div>
</div>
```


Naslovi

- Element `<head>` se uporablja za identifikacijo naslova
- Element na začetku katerega koli razdelka na kateri koli ravni

Naslovi – TEI <head>

```
<body>
  <div type="chapter">
    <head>Mariborsko vprašanje.</head>
    <div type="subchapter">
      <p>Svetovna vojna je brezdvomno močno razširila poznavanje raznih dežel, narodov
        in njih zgodovine, pri sklepanju miru je bila priložnost,, da se to
        poznavanje poglobi ter objektivno spoznanje resnice postavi za podlago
        prenovitvi Evrope, ker le na podlagi objektivne resnice je mogoča
        pravičnost, medsebojno umevanje in strpljivost.</p>
    </div>
    <div type="subchapter">
      <p>Belgrajski vseučiliščni profesor Jovan Cvijić, učenjak svetovnega slovesa, je
        rekel o neki priliki: „Pri pariški mirovni konferenci je menda prvokrat
        znanost prišla do besede pri diplomatičnih obravnavah''. Učeni gospod je
        tudi kot predsednik etnografske sekcije, znanstvenega odseka naše delegacije
        v Parizu, opetovano poudarjal, naj se stavijo le take zahteve, ki se dajo s
        stvarnimi razlogi podpreti.</p>
    </div>
  </div>
</body>
```


Seznami

- Element seznama `<list>` se lahko uporablja za označevanje katerega koli seznama:
  - oštevilčenega
  - s črkami
  - označenega
  - neoznačenega

Seznami

- Nekateri elementi znotraj `<list>`:
  - `<item>`
  - `<label>`
  - `<head>`
  - `<headItem>`
- Kot takšni morajo biti sezname kodirani z ustrezno vrednostjo atributa `@rend`
  - bulleted – elementi, pred katerimi so točke/podobne oznake
  - inline – elementi, upodobljeni v neprekinjeni prozi brez prelomov vrstic
  - numbered – elementi, pred katerimi so številke ali črke
  - simple – elementi, upodobljeni brez posebnih stilskih lastnosti ali oblikovanja

Seznami – TEI <list> | <item>

```
<list>
  <item>Mahrenberški</item>
  <item>Arveški (občine Kaplja, Klanjci in Gradišče)</item>
  <item>Mariborski z mestom</item>
  <item>Sv. Lenart</item>
  <item>Čezmureški (na desni strani Mure)</item>
  <item>Gornjeradgonski</item>
  <item>Radgonski (8 občin v apački kotlini)</item>
</list>
```


Seznami – TEI <list> | <item> | "bulleted"

- *Brencelj*, 1874.
- *Das Vaterland*, 1874.
- *Deutsche Zeitung*, 1874.
- *Die Presse*, 1874.
- *Edinost*, 1899.
- *Gemeinde-Zeitung*, 1874.
- *Grazer Volksblatt*, 1874.
- *Grazer Zeitung*, 1874.
- *Innsbrucker Nachrichten*, 1873–1874.
- *Laibacher Tagblatt*, 1874–1876.
- *Laibacher Zeitung*, 1865–1880.
- *Neue Freie Presse*, 1874.
- *Neuigkeits-Welt-Blatt*, 1874, 1877.
- *Novice gospodarske, obrtniške in narodne*, 1874–1875.
- *Slovenec*, 1874–1878.
- *Slovenski narod*, 1869–1874.
- *Soča*, 1874.
- *Tagespost*, 1874.

```
<list rend="bulleted">
  <head>Periodični tisk</head>
  <item><hi rend="italic">Brencelj</hi>, 1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Das Vaterland</hi>, 1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Deutsche Zeitung</hi>, 1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Die Presse</hi>, 1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Edinost</hi>, 1899.</item>
  <item><hi rend="italic">Gemeinde-Zeitung</hi>, 1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Grazer Volksblatt</hi>, 1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Grazer Zeitung</hi>, 1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Innsbrucker Nachrichten</hi>, 1873-1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Laibacher Tagblatt</hi>, 1874-1876.</item>
  <item><hi rend="italic">Laibacher Zeitung</hi>, 1865-1880.</item>
  <item><hi rend="italic">Neue Freie Presse</hi>, 1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Neuigkeits-Welt-Blatt</hi>, 1874, 1877.</item>
  <item><hi rend="italic">Novice gospodarske, obrtniške in narodne</hi>,
    1874-1875.</item>
  <item><hi rend="italic">Slovenec</hi>, 1874-1878.</item>
  <item><hi rend="italic">Slovenski narod</hi>, 1869-1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Soča</hi>, 1874.</item>
  <item><hi rend="italic">Tagespost</hi>, 1874.</item>
</list>
```


Seznami – TEI <list> | <item> | "numbered"

1. V mestnem kopališču v Mednem se organizira stalna počitniška kolonija Mestne občine Ljubljana.
2. Stalna počitniška kolonija mestne občine se lahko razširi v dnevno kolonijo.
3. Socialnopolitični urad naj h kolonijam, ki jih na Gorenjskem organizirajo razna društva s finančno podporo Mestne občine Ljubljana, vsako leto pridruži določeno število otrok.
4. Letovanja ob morju ostanejo neokrnjena.
5. Socialnopolitični urad še v poletju 1931 z namenom nakupa poišče na Gorenjskem primeren prostor za stalno počitniško kolonijo.⁴²

Seznami – TEI <list> | <item> | "numbered"

```
<list rend="numbered">
  <item>V mestnem kopališču v Mednem se organizira stalna počitniška kolonija
    Mestne občine Ljubljana.</item>
  <item>Stalna počitniška kolonija mestne občine se lahko razširi v dnevno
    kolonijo.</item>
  <item>Socialnopolitični urad naj h kolonijam, ki jih na Gorenjskem organizirajo
    razna društva s finančno podporo Mestne občine Ljubljana, vsako leto
    pridruži določeno število otrok.</item>
  <item>Letovanja ob morju ostanejo neokrnjena.</item>
  <item>Socialnopolitični urad še v poletju 1931 z namenom nakupa poišče na
    Gorenjskem primeren prostor za stalno počitniško kolonijo.<note place="foot"
      xml:id="ftn46" n="42">SI ZAL LJU 488, Cod. VIII, t. e. 150, a. e. 10,
      Zapisnik seje socijalno političnega odseka, 24. 4. 1931.</note></item>
</list>
```


Citati - narekovaji

- Uporaba narekovajev v besedilu lahko označuje:
  - Neposredni ali posredni govor ali misel
  - Strokovni izraz
  - Žargon
  - Besedne zveze
  - Besedilo, ki ga avtor pripiše nekomu drugemu
- vprašanje, kako obravnavati narekovaje v citiranem besedilu, določa uredniška politika

Citati – TEI <q>

- Govor ali misel

```
<p>Stanje ni bilo prav nič drugačno ob izbruhu afere Aristoteles. Staroslovenske <hi  
rend="italic">Novice</hi> so v razvpitosti afere videle nekakšno potrditev  
ljubljskega kozmopolitizma, češ da se tovrstne afere dogajajo samo v metropolah:  
<q>»Tedad tudi Ljubljana, in ne samo Dunaj, ima škandalozno pravdo.«</q> To je  
potrdil tudi začetek sodnega postopka, ko je <q>»[p]red deželno sodnijo [...] čakala  
velika množica ljubljanskega radovednega občinstva.«</q></p>
```

Matić, Dragan, *Alkohol in kri v Miličih jeseni 1914*, Prispevki za novejšo zgodovino, Letnik 64, št. 1. (2024), 351-371

Citati – TEI <said>

- Govor ali misel

<p>Kasneje je Milivoj Madjarević bil oproščen pred vojnim sodiščem, vendar ga Rataj in Svetek nista pustila na prostost, pač pa je na njun ukaz štiri leta odležal v vojaškem zaporu v Tuzli in Gradiški. Milivoj Madjarević je dalje pričal tudi o naslednjem primeru: <said>»15. septembra 1914 je Rataj šel s patruljo desetih vojakov na obhod in v gozdu pri kozah naletel na 80-letnega Simeuna Petrovića. Vprašal ga je, kaj tam dela, nakar mu je starec odvrnil, da čuva koze. Rataj mu je pregledal torbo in v njej našel štiri prazne tulce od nabojev. Na vprašanje zakaj rabi tulce je odgovoril, da iz njih dela 'muštike' (ustnike za cigarete op. a.). Rataj ga je zvezal in odgnal v Bare in naslednji dan so ga obesili. Obro Cvjetković iz Vrtače je gledal, kako so ga obesili.«</said></p>

Citati – TEI <quote> | <cit>

- Citati - Vsebuje besedno zvezo ali odlomek, ki ga avtor pripiše zunanjemu pripovedovalcu

```
<p>Kasneje je Milivoj Madjarević bil oproščen pred vojnim sodiščem, vendar ga Rataj in Svetek nista pustila na prostost, pač pa je na njun ukaz štiri leta odležal v vojaškem zaporu v Tuzli in Gradiški. Milivoj Madjarević je dalje pričal tudi o naslednjem primeru:
```

```
<cit>
```

```
<quote>»15. septembra 1914 je Rataj šel s patroljo desetih vojakov na obhod in v gozdu pri kozah naletel na 80-letnega Simeuna Petrovića. Vprašal ga je, kaj tam dela, nakar mu je starec odvrnil, da čuva koze. Rataj mu je pregledal torbo in v njej našel štiri prazne tulce od nabojev. Na vprašanje zakaj rabi tulce je odgovoril, da iz njih dela 'muštike' (ustnike za cigarete op. a.). Rataj ga je zvezal in odgnal v Bare in naslednji dan so ga obesili. Obro Cvjetković iz Vrtače je gledal, kako so ga obesili.«</quote>
```

```
<bibl>»Prijava protiv bivšeg finansijskog starješine
```

```
Rataja u Milićima« (Prijava zoper bivšega finančnega starešino Rataja v Milićih), K. št. 2483/19.</bibl>
```

```
</cit></p>
```


Bibliografske in splošne reference – TEI <bibl> | <biblStruct> | <biblFull>

- TEI omogoča kodiranje bibliografskih informacij na več načinov, odvisno od zahtevanih podrobnosti
  - <bibl> - za splošen bibliografski opis
  - <biblStruct> - za strukturiran bibliografski opis
  - <biblFull> - za popolnoma strukturiran bibliografski opis
- Bibliografski opisi so lahko združeni v elementu <listBibl>

Bibliografske in splošne reference

– TEI <bibl> (primer znotraj teksta)

V obče bi se dala o vseh teh nemških literarnih proizvodih ponoviti sodba, ki jo je izrekel dr. Ramovš v „Lj. Zv.“ (št. 6, 1919, str. 381) o spomenici graškega akademskega senata „Die Südgrenze der deutschen Steiermark“: „zanj (za senat) je to. velika blamaža, s stališča znanosti pa grd škandal“.

Bibliografske in splošne reference

- TEI <bibl> (primer znotraj teksta)

```
<p>V obče bi se dala o vseh teh nemških literarnih proizvodih ponoviti  
sodba, ki jo je izrekel dr. Ramovš v "Lj. Zv." (<bibl>št. 6, 1919, str. 381</bibl>) o  
spomenici graškega akademskega senata "Die Südgrenze der deutschen  
Steiermark" : "zanj (za senat) je to. velika blamaža, s stališča  
znanosti pa grd škandal".</p>
```


Bibliografske in splošne reference

– TEI <biblStruct>

- V primerih, ko želimo bibliografskim informacijam oziroma enotam dati več strukture in podrobnosti se uporabi element <biblStruct>
- Hierarhična struktura
- Podrejeni elementi vsebujejo informacije o vseh aspektih bibliografske enote:
  - <author>
  - <title>
  - <imprint>
  - <publisher>
  - <date>

Bibliografske in splošne reference

– TEI <biblStruct>

```
<biblStruct>
  <monogr>
    <author>
      <persName>
        <surname>Gašparič</surname>
        <forename>Jure</forename>
      </persName>
    </author>
    <title level="m">Državni zbor 1992-2012 : O slovenskem parlamentarizmu</title>
    <imprint>
      <publisher>Inštitut za novejšo zgodovino</publisher>
      <pubPlace>Ljubljana</pubPlace>
      <date when="2012"/>
    </imprint>
  </monogr>
  <series>
    <title>Razpoznavanja - Recognitiones</title>
    <biblScope unit="issue">17</biblScope>
  </series>
</biblStruct>
```


Bibliografske in splošne reference – TEI <listBibl> | <biblStruct>

```
<back>
  <div type="bibliography">
    <head>Viri in literatura</head>
    <listBibl>
      <biblStruct>
        <monogr>
          <author>
            <persName>
              <surname>Gašparič</surname>
              <forename>Jure</forename>
            </persName>
          </author>
          <title level="m">Državni zbor 1992-2012 : O slovenskem parlamentarizmu</title>
          <imprint>
            <publisher>Inštitut za novejšo zgodovino</publisher>
            <pubPlace>Ljubljana</pubPlace>
            <date when="2012"/>
          </imprint>
        </monogr>
        <series>
          <title>Razpoznavanja - Recognitiones</title>
          <biblScope unit="issue">17</biblScope>
        </series>
      </biblStruct>
      <!-- -->
    </listBibl>
  </div>
</back>
```


Prelomi strani

- Prelomi strani v digitalnih besedilih, ki temeljijo na tiskanih ali rokopisnih virih, so kodirani z elementom `<pb>`
- Prazen element
- Služi kot mejnik, ki označuje mejo med eno stranjo besedila in drugo
- Lahko vsebuje atribut `@n` za oštevilčenje strani

Prelomi strani – TEI <pb/>

Str. 22 Priseljenci in izseljenci iz mešanih okrajev.

Sem štejemo lipniški in radgonski pol. okraj na Štajerskem ter sedem koroških okrajev z glavnim mestom Celovce.

V sedmerih spodnještajerskih okrajih, ki so prisojeni državi SHS, je l. 1910 bilo 3229 oseb, ki so imele domovinsko pravico v lipniškem in radgonskem okraju, nasprotno je bilo v teh dveh okrajih 8936 ljudi z domovinsko pravico v slovenskih okrajih, torej so zopet ti okraji za

---

Mariborsko vprašanje

23

5707 oseb več oddali kakor sprejeli. Razen tega je od 3229 izseljencev, ki sta jih oddala lipniški in radgonski okraj slovenskim okrajem, znatna večina slovenska, ker le južni, slovenski rob teh dveh okrajev gravitira na jug, Nemci pa bolj proti Gradcu.

Prelomi strani – TEI <pb/>

```
<div>
  <head>Priseljenci in izseljenci iz mešanih okrajev.</head>
  <p>Sem štejemo lipniški in radgonski pol. okraj na Štajerskem ter
    sedem koroških okrajev z glavnim mestom Celovec.</p>
  <p>V sedmerih spodnještajerskih okrajih, ki so prisojeni državi SHS,
    je l. 1910 bilo 3229 oseb, ki so imele domovinsko pravico v
    lipniškem in radgonskem okraju, nasprotno je bilo v teh dveh
    okrajih 8936 ljudi z domovinsko pravico v slovenskih
    okrajih, torej so zopet ti okraji za <pb/> 5707 oseb več
    oddali kakor sprejeli. Razen tega je od 3229 izseljencev, ki
    sta jih oddala lipniški in radgonski okraj slovenskim
    okrajem, znatna večina slovenska, ker le južni, slovenski
    rob teh dveh okrajev gravitira na jug, Nemci pa bolj proti
    Gradcu.</p>
  <!-- -->
</div>
```


Segmenti

- Element `<seg>` se lahko uporablja za kodiranje katerega koli poljubnega segmenta besedila znotraj:

Uporabljamo znotraj elementa

- `<p>` - paragraph

ali

- `<ab>` - anonymous block

Segmenti – TEI <seg>

☐ Osvetlimo to nemško argumentacijo le z nekaterimi opazkami, spuščati se v podrobnosti, bi se reklo vodo v Dravo nositi.

```
<p>Osvetlimo to nemško argumentacijo le z nekaterimi opazkami,  
spuščati se v podrobnosti, bi se reklo <seg type="phrase">vodo v Dravo nositi</seg>.</p>
```


Slike

- Slike označujemo znotraj elementa <figure>
- Ta element združuje elemente, ki predstavljajo ali vsebujejo grafične informacije
- na primer
  - ilustracije
  - formule
  - slike

Slike – TEI <figure> | <graphic>

- Grafični elementi so lahko označeni s praznim elementom <graphic>
- <graphic> označuje lokacijo grafike ali ilustracije, ki je del besedila ali predstavlja njeno sliko

```
<graphic url="media/image4.jpeg"/>
```

- Atribut @url specificira lokacijo datoteke (image4.jpeg) v podmapi „media“ (*relativni url*)
  - Za razliko od relativnega url-ja absolutni url vsebuje celotno pot do vira, vključno s shemo (protokolom), imenom domene in potjo do specifične datoteke ali strani: "file:///F:/projekt/media/image4.jpeg"

Slike – TEI <figure> | <graphic>

- Slike vsebujejo tudi druge strukturne elemente
- Združevanje več med seboj povezanih informacij v elementu <figure>
  - <graphic>
  - <head>
  - <note>
  - <figDesc>
  - Spremljajoče besedilo <p>

Blaj Hribar, Neja, Pomanjkanje v Ljubljani po velikonočnem potresu leta 1895, Lakote in pomanjkanje: slovenski primer. Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2018.

120 Lakote in pomanjkanje: slovenski primer

PREHRANA PO POTRESU

Velik problem niso bile le porušene ali poškodovane stavbe, ampak tudi prehrana. Poleg samega pomanjkanja se je zaradi uničene lastnine in premoženja prebivalstva pojavil še problem priprave in distribucije hrane. Zaradi poškodovanih zgradb in porušeni dimnikov si ljudje niso mogli skuhati obrokov. Prav tako je večinoma zastalo delo, kar je pomenilo, da je prebivalstvo ostalo brez dnevnih prihodkov. Pred organizirano pomočjo in razdelitvami podpor ubožnim so najrevnejši živeli le od »podarjenega kruha in krompirja.«³⁸² Slovenski narod je že 19. aprila opozarjal, da med revnimi vlada velika beda, »ljudje stradajo in vse išče pomoči pri mestnem magistratu.«³⁸³ Kljub splošni druginji potres ni pretirano vplival na cene hrane. Te so, če primerjamo tržne cene v Ljubljani po potresu, nihale minimalno.

Tržne cene v Ljubljani dné 14. julija.				Tržne cene v Ljubljani dné 6. aprila.			
	gl. kr.		gl. kr.		gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	7 10	Spah porojen, kgr.	64	Pšenica, m. st.	7 30	Spah porojen, kgr.	64
Reš.	5	Surovo maslo.	72	Reš.	6 30	Surovo maslo.	80
Ječmen.	6 30	Jajce, jedno	2	Ječmen.	6 40	Jajce, jedno	2
Oves.	6 50	Mleko, liter	10	Oves.	6 50	Mleko, liter	10
Ajda.	6 50	Goveje meso, kgr.	64	Ajda.	6 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso.	7 50	Telčje	66	Proso.	7 50	Telčje	66
Koruz.	8	Svinjako	64	Koruz.	8	Svinjako	64
Krompir.	11 80	Kostrunovo	35	Krompir.	11 80	Kostrunovo	35
Leča, hñt.	12	Pšičanec	35	Leča, hñt.	12	Pšičanec	35
Grah.	12	Golob	15	Grah.	12	Golob	15
Filol.	8	Seno, 100 kgr.	1 60	Filol.	11	Seno, 100 kgr.	1 14
Maslo, kgr.	80	Slama, 100	1 80	Maslo, kgr.	92	Slama, 100	1 78
Mast.	64	Drva trda, 4 kub. m.	6 40	Mast.	64	Drva trda, 4 kub. m.	7
Spah svet.	58	„ mehka, 4 „	4 80	Spah svet.	58	„ mehka, 4 „	6

Tržne cene v Ljubljani dné 17. aprila.				Tržne cene v Ljubljani dné 29. maja.			
	gl. kr.		gl. kr.		gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	7 80	Spah porojen, kgr.	64	Pšenica, m. st.	7 80	Spah porojen, kgr.	65
Reš.	6	Surovo maslo.	90	Reš.	6 30	Surovo maslo.	80
Ječmen.	6 30	Jajce, jedno	2	Ječmen.	6 40	Jajce, jedno	2
Oves.	6 50	Mleko, liter	10	Oves.	6 50	Mleko, liter	10
Ajda.	6 50	Goveje meso, kgr.	64	Ajda.	6 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso.	7 50	Telčje	66	Proso.	7 50	Telčje	66
Koruz.	8	Svinjako	64	Koruz.	8	Svinjako	64
Krompir.	11 80	Kostrunovo	35	Krompir.	11 80	Kostrunovo	35
Leča, hñt.	12	Pšičanec	35	Leča, hñt.	12	Pšičanec	35
Grah.	12	Golob	15	Grah.	12	Golob	15
Filol.	8	Seno, 100 kgr.	1 60	Filol.	11	Seno, 100 kgr.	1 14
Maslo, kgr.	80	Slama, 100	1 80	Maslo, kgr.	92	Slama, 100	1 78
Mast.	64	Drva trda, 4 kub. m.	6 40	Mast.	64	Drva trda, 4 kub. m.	7
Spah svet.	58	„ mehka, 4 „	4 80	Spah svet.	58	„ mehka, 4 „	6

Tržne cene v Ljubljani

Vir: Slovenec, 13. 7. 1894, str. 6., 17. 4. in 30. 5. 1985

382 Robida, Grozni dnevi, str. 21.

383 Slovenski narod, 19. 4. 1895, str. 2, Podpore.

Slike – TEI <figure> | <graphic>

```
<div>
  <head>PREHRANA PO POTRESU</head>
  <!-- odstavki -->
  <figure>
    <graphic url="media/image4.jpeg"/>
    <head>Tržne cene v Ljubljani</head>
    <note>Vir: <hi rend="italic">Slovenec</hi>, 13. 7. 1894,
      str. 6., 17. 4. in 30. 5. 1985 </note>
  </figure>
  <!-- odstavki -->
</div>
```

PREHRANA PO POTRESU

Velik problem niso bile le porušene ali poškodovane stavbe, ampak tudi prehrana. Poleg samega pomanjkanja se je zaradi uničene lastnine in premoženja prebivalstva pojavil še problem priprave in distribucije hrane. Zaradi poškodovanih zgradb in porušeni dimnikov si ljudje niso mogli kuhati obrokov. Prav tako je večinoma zastalo delo, kar je pomenilo, da je prebivalstvo ostalo brez dnevnih prihodkov. Pred organizirano pomočjo in razdelitvami podpor ubožnim so najrevnejši živeli le od »podarjenega kruha in krompirja.«³⁸² *Slovenski narod* je že 19. aprila opozarjal, da med revnimi vlada velika beda, »ljudje stradajo in vse išče pomoči pri mestnem magistratu.«³⁸³ Kljub splošni druginji potres ni pretirano vplival na cene hrane. Te so, če primerjamo tržne cene v Ljubljani po potresu, nihale minimalno.

Tržne cene v Ljubljani

dné 14. julija.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	7 10	Speh povičen, kgr.	64
Reš.	5	Surovo maslo.	72
Ječmen.	5	Jajce, jedno	2
Oves.	6 50	Mleko, liter	10
Ajda.	6 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso.	5	Telečje	58
Koruz.	5 80	Svinjsko	64
Krompir.	1 80	Koščunovo	38
Leča, hkl.	12	Piščanec	35
Grab.	12	Golob	15
Fitol.	8	Seno, 100 kgr.	1 60
Maslo, kgr.	80	Slama, 100	1 87
Mast.	60	Drva trda, 4 kub. m.	6 40
Speh svet.	58	„ mehka, 4	4 80

Tržne cene v Ljubljani

dné 6. aprila.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	7 30	Speh povičen, kgr.	64
Reš.	6 20	Surovo maslo.	84
Ječmen.	6 50	Jajce, jedno	2
Oves.	6 30	Mleko, liter	10
Ajda.	6 60	Goveje meso, kgr.	64
Proso.	7 50	Telečje	66
Koruz.	7 50	Svinjsko	60
Krompir.	3 40	Koščunovo	44
Leča, hkl.	12	Piščanec	70
Grab.	10	Golob	25
Fitol.	11	Seno, 100 kgr.	2 14
Maslo, kgr.	94	Slama, 100	1 96
Mast.	56	Drva trda, 4 kub. m.	9
Speh svet.	56	„ mehka, 4	6

Tržne cene v Ljubljani

dné 17. aprila.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	7 30	Speh povičen, kgr.	64
Reš.	6	Surovo maslo.	90
Ječmen.	6 35	Jajce, jedno	2
Oves.	6 50	Mleko, liter	10
Ajda.	6 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso.	7 50	Telečje	64
Koruz.	8	Svinjsko	68
Krompir.	3 20	Koščunovo	44
Leča, hkl.	12	Piščanec	70
Grab.	10	Golob	25
Fitol.	11	Seno, 100 kgr.	2 14
Maslo, kgr.	94	Slama, 100	1 96
Mast.	60	Drva trda, 4 kub. m.	8
Speh svet.	56	„ mehka, 4	6

Tržne cene v Ljubljani

dné 29. maja.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	7 50	Speh povičen, kgr.	65
Reš.	6 30	Surovo maslo.	80
Ječmen.	6 40	Jajce, jedno	2
Oves.	6 50	Mleko, liter	10
Ajda.	6 80	Goveje meso, kgr.	64
Proso.	7 50	Telečje	66
Koruz.	8	Svinjsko	70
Krompir.	3 50	Koščunovo	40
Leča, hkl.	12	Piščanec	80
Grab.	12	Golob	25
Fitol.	12	Seno, 100 kgr.	1 96
Maslo, kgr.	99	Slama, 100	1 78
Mast.	60	Drva trda, 4 kub. m.	7
Speh svet.	58	„ mehka, 4	6

Tržne cene v Ljubljani

Vir: *Slovenec*, 13. 7. 1894, str. 6., 17. 4. in 30. 5. 1985

382 Robida, *Grozni dnevi*, str. 21.

383 *Slovenski narod*, 19. 4. 1895, str. 2, Podpore.

Tabela

- Besedilo v tabelah je mogoče kodirati z elementom `<table>`
- Vrstice v elementih `<row>`
- Celice v elementih `<cell>`

Tabela – TEI <table> | <row> | <cell>

Prebivalstvo Maribora, Celja in Ptuja po domovinski pravici.

Domovinsko pravico so imeli v jugoslov. krajih	Maribor	Celje	Ptuj	Skupaj
Okraj Brežice	502	456	62	1020
„ Celje	1146	1860	130	3136

Tabela – TEI <table> | <row> | <cell>

```
<table>
  <row>
    <cell>Domovinsko pravico so imeli v jugoslov. krajih</cell>
    <cell>Maribor</cell>
    <cell>Celje</cell>
    <cell>Ptuj</cell>
    <cell>Skupaj</cell>
  </row>
  <row>
    <cell>Okraj Brežice</cell>
    <cell>502</cell>
    <cell>456</cell>
    <cell>62</cell>
    <cell>1020</cell>
  </row>
  <row>
    <cell>Celje</cell>
    <cell>1146</cell>
    <cell>1860</cell>
    <cell>130</cell>
    <cell>3136</cell>
  </row>
</table>
```


Tabela – TEI <table> | <row> | <cell>

Naslov tabele se zajame v <head> elementu

```
<table>
  <head>Prebivalstvo Maribora, Celja in Ptuja po domovinski pravici.</head>
  <row>
    <cell>Domovinsko pravico so imeli v jugoslov. krajih</cell>
    <cell>Maribor</cell>
    <cell>Celje</cell>
    <cell>Ptuj</cell>
    <cell>Skupaj</cell>
  </row>
  <!-- -->
</table>
```


Dramsko besedilo

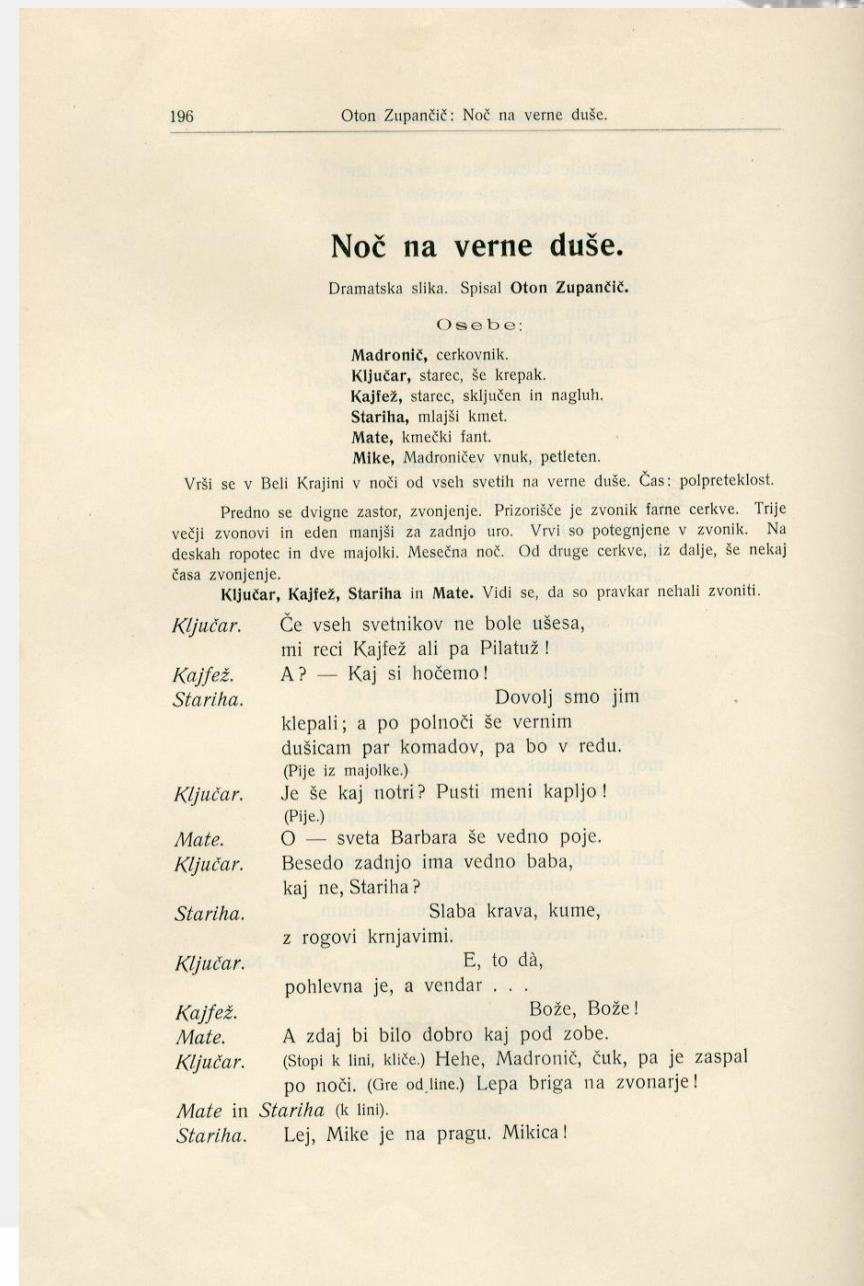
- Kodiranje besedil, ki so namenjena uprizarjanju, ali ki so transkripcije odrskih predstav
- Smernice TEI se nanašajo na pisne predstavitve izvajanih besedil

Osnovna struktura dramskih besedil

Pomembni elementi dramskih besedil so :

- Dejanja
- Prizori
- Opisi scene
- Govori
- Odrske usmeritve
- Tehnična navodila

Oton Zupančič, *Noč na verne duše*, Ljubljanski zvon, XXIV. letnik (1904): 196-205.

Osnovni elementi

<sp> : element za govor vsebuje posamezen govor v uprizoritvenem besedilu (ali odlomek, predstavljen kot uprizoritveno besedilo v proznem ali veznem besedilu)

<speaker> : vsebuje posebno obliko naslova oziroma oznako, ki poimenuje enega ali več govorcev v dramskem besedilu

Govori – TEI <sp> | <speaker>

Ključar. Če vseh svetnikov ne bole ušesa,
mi reci Kajfež ali pa Pilatuž !
Kajfež. A ? — Kaj si hočemo !
Stariha. Dovolj smo jim
klepali; a po polnoči še vernim
dušicam par komadov, pa bo v redu.

```
<sp>
  <speaker>Ključar.</speaker>
  <p>Če vseh svetnikov ne bole ušesa, mi reci Kajfež ali pa
    Pilatuž !</p>
</sp>
<sp>
  <speaker>Kajfež. </speaker>
  <p>A ? — Kaj si hočemo !</p>
</sp>
<sp>
  <speaker>Stariha.</speaker>
  <p>Dovolj smo jim klepali; a po polnoči še vernim dušicam
    par komadov, pa bo v redu.</p>
</sp>
```


Odrska navodila

<stage> : element vsebuje kakršno koli odrsko režijo znotraj dramskega besedila.

Odrska navodila lahko obravnavajo vidike igre, tehnične okoliščine, lokacije itd. Za razlikovanje med temi lahko uporabimo atribut @type v elementu <stage>

Odrska navodila – TEI <stage>

Ključar. Če vseh svetnikov ne bole ušesa,
mi reci Kajfež ali pa Pilatuž !
Kajfež. A? — Kaj si hočemo!
Stariha. Dovolj smo jim
klepali; a po polnoči še vernim
dušicam par komadov, pa bo v redu.
(Pije iz majolke.)

```
<sp>
  <speaker>Ključar.</speaker>
  <p>Če vseh svetnikov ne bole ušesa, mi reci Kajfež ali pa
    Pilatuž !</p>
</sp>
<sp>
  <speaker>Kajfež. </speaker>
  <p>A ? — Kaj si hočemo !</p>
</sp>
<sp>
  <speaker>Stariha.</speaker>
  <p>Dovolj smo jim klepali; a po polnoči še vernim dušicam
    par komadov, pa bo v redu.</p>
</sp>
<stage type="setting">(Pije iz majolke.)</stage>
```


Struktura: Uvodni del, zaključni del

- Seznam igralcev
- Opis scene
- Prolog
- Epilog
- Informacije o predstavi

Osebe:

Madronič, cerkovnik.

Ključar, starec, še krepak.

Kajfež, starec, sključen in nagluh.

Stariha, mlajši kmet.

Mate, kmečki fant.

Mike, Madroničev vnuk, petleten.

Vrši se v Beli Krajini v noči od vseh svetih na verne duše. Čas: polpreteklost.

Predno se dvigne zastor, zvonjenje. Prizorišče je zvonik farne cerkve. Trije večji zvonovi in eden manjši za zadnjo uro. Vrvi so potegnjene v zvonik. Na deskah ropotec in dve majolki. Mesečna noč. Od druge cerkve, iz dalje, še nekaj časa zvonjenje.

Ključar, Kajfež, Stariha in Mate. Vidi se, da so pravkar nehali zvoniti.

Struktura: Uvodni del, zaključni del – TEI

<front> | <back>

- Seznam igralcev - <castList>
- Opis scene - <set>
- Prolog - <prologue>
- Epilog - <epilogue>
- Informacije o predstavi - <performance>

Seznam igralcev - <castList>

Osebe:

Madronič, cerkovnik.
Ključar, starec, še krepak.
Kajfež, starec, sključen in nagluh.
Stariha, mlajši kmet.
Mate, kmečki fant.
Mike, Madroničev vnuk, petleten.

Vrši se v Beli Krajini v noči od vseh svetih na verne duše. Čas: polpreteklost.

Predno se dvigne zastor, zvonjenje. Prizorišče je zvonik farne cerkve. Trije večji zvonovi in eden manjši za zadnjo uro. Vrvi so potegnjene v zvonik. Na deskah ropotec in dve majolki. Mesečna noč. Od druge cerkve, iz dalje, še nekaj časa zvonjenje.

Ključar, Kajfež, Stariha in Mate. Vidi se, da so pravkar nehali zvoniti.

```
<castList>
  <head>Osebe:</head>
  <castItem>
    <role>Madronič</role>
    <roleDesc>cerkovnik</roleDesc>
  </castItem>
  <castItem>
    <role>Ključar</role>
    <roleDesc>starec, še krepak</roleDesc>
  </castItem>
  <castItem>
    <role>Kajfež</role>
    <roleDesc>starec, sključen in nagluh</roleDesc>
  </castItem>
  <castItem>
    <role>Stariha</role>
    <roleDesc>mlajši kmet</roleDesc>
  </castItem>
  <castItem>
    <role>Mate</role>
    <roleDesc>kmečki fant</roleDesc>
  </castItem>
  <castItem>
    <role>Mike</role>
    <roleDesc>Madroničev vnuk, petleten</roleDesc>
  </castItem>
</castList>
```


Opis scene - <set>

- Včasih uvodna vsebina predstave vsebuje splošen opis dogajanja, kar lahko označimo z elementom <set>
- Vsebina mora biti v odstavkih <p> (ali vrsticah <l>)

Osebe:

Madronič, cerkovnik.
Ključar, starec, še krepak.
Kajfež, starec, sključen in nagluh.
Stariha, mlajši kmet.
Mate, kmečki fant.
Mike, Madroničev vnuk, petleten.

Vrši se v Beli Krajini v noči od vseh svetih na verne duše. Čas: polpreteklost.

Predno se dvigne zastor, zvonjenje. Prizorišče je zvonik farne cerkve. Trije večji zvonovi in eden manjši za zadnjo uro. Vrvi so potegnjene v zvonik. Na deskah ropotec in dve majolki. Mesečna noč. Od druge cerkve, iz dalje, še nekaj časa zvonjenje.

Ključar, Kajfež, Stariha in Mate. Vidi se, da so pravkar nehali zvoniti.

```
<set>
<p>Vrši se v Beli Krajini v noči od vseh svetih na verne duše. Čas:
    polpreteklost.</p>
<p>Predno se dvigne zastor, zvonjenje. Prizorišče je zvonik farne cerkve. Trije
    večji zvonovi in eden manjši za zadnjo uro. Vrvi so potegnjene v zvonik. Na
    deskah ropotec in dve majolki. Mesečna noč. Od druge cerkve, iz dalje, še nekaj
    časa zvonjenje.</p>
<p>Ključar, Kajfež, Stariha in Mate. Vidi se, da so pravkar nehali zvoniti.</p>
</set>
```

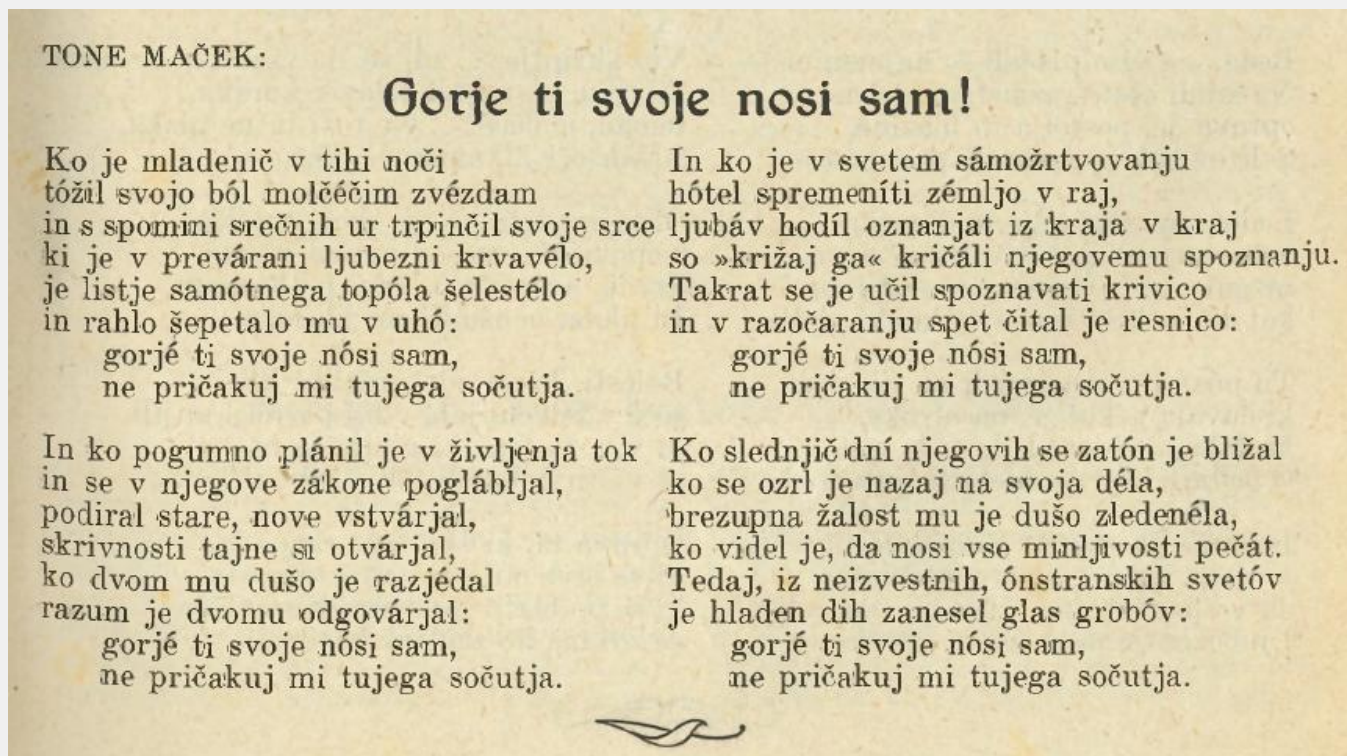
Elementi <prologue>, <epilogue> in <performance>

- Dramsko besedilo se lahko začne in konča s kratkim govorom. Ti govori so označeni z elementoma <prologue> in <epilogue>
- Lahko so kodirani glede na žanrske značilnosti (proza, verz) ali glede na retorične značilnosti (govor v <sp>)
- Element <performance> vsebuje del sprednje ali zadnje vsebine, ki opisuje, kako naj bi dramsko delo na splošno izvajali ali kako je bilo izvedeno ob neki posebni priložnosti.

TEI Poezija

- Smernice TEI obravnavajo besedila glede na vrsto dokumenta in ne glede na žanr. Zato Smernice TEI predstavljajo poglavje o verzu, ne o poeziji.
- Različni načini označevanja
- Vsi legitimni

Maček, Tone, „Gorje ti svoje nosi sam!“ *Pod Lipo I*, 1924, 65,

<https://www.sistory.si/media/uploads/2024-04-04/7a57c3a7d32eb10dbf1b.pdf>

Primer označevanja poezije kot proze z `<lb>`

- Najosnovnejši primer označitve teksta v vrsticah
- Kot proza v odstavkih `<p>`.
- Začetek nove vrstice je kodiran z mejno značko `<lb>`

```
<p>Gorje ti svoje nosi sam!<lb>Ko je mladenič v tihi noči<lb>tožil svojo bol  
molčečim zvezdam<lb>in s spomini srečnih ur trpinčil svoje srce<lb>ki je v  
prevarani ljubezni krvavelo,<lb>je listje samotnega topola šelestelo<lb>in  
rahlo šepetalo mu v uho:<lb>gorje ti svoje nosi sam,<lb>ne pričakuj mi  
tujega sočutja.<lb>In ko pogumno planil je v življenja tok<lb>in se v  
njegove zakone poglobljaj,<lb>podiral stare, nove vstvarjal,<lb>skrivnosti  
tajne si otvarjal,<lb>ko dvom mu dušo je razjedal<lb>razum je dvomu  
odgovarjal:<lb>gorje ti svoje nosi sam,<lb>ne pričakuj mi tujega  
sočutja.<lb>In ko je v svetem samožrtvovanju<lb>hotel spremeniti zemljo v  
raj,<lb>ljubav hodil oznanjat iz kraja v kraj<lb>so »križaj ga« kričali  
njegovemu spoznanju.<lb>Takrat se je učil spoznavati krivico<lb>in v  
razočaranju spet čital je resnico:<lb>gorje ti svoje nosi sam,<lb>ne  
pričakuj mi tujega sočutja.<lb>Ko slednjič dni njegovih se zaton je  
bližal<lb>ko se ozrl je nazaj na svoja dela,<lb>'brezupna žalost mu je dušo  
zledenela,<lb>ko videl je, da nosi vse minljivosti pečat.<lb>Tedad, iz  
neizvestnih, onstranskih svetov<lb>je hladen dih zanesel glas grobov:<lb>  
gorje ti svoje nosi sam,<lb>ne pričakuj mi tujega sočutja.</p>
```


Primer označevanja poezije kot seznama z <list>

```
<list>
  <item>Gorje ti svoje nosi sam!</item>
  <item>Ko je mladenič v tihi noči</item>
  <item>tožil svojo bol molčečim zvezdam</item>
  <item>in s spomini srečnih ur trpinčil svoje srce</item>
  <item>ki je v prevarani ljubezni krvavelo,</item>
  <item>je listje samotnega topola šelestelo</item>
  <item>in rahlo šepetalo mu v uho:</item>
  <item>gorje ti svoje nosi sam,</item>
  <item>ne pričakuj mi tujega sočutja.</item>
  <!-- ... -->
</list>
```


Primer poezije označene s <l>

- <lg> (line group)
element vsebuje eno ali več verzni vrstic, ki delujejo kot enota – kitica, refren...
- <l> (line)
element označuje eno samo (lahko tudi nepopolno) vrstico

```
<lg>
  <l>Gorje ti svoje nosi sam!</l>
  <l>Ko je mladenič v tihi noči</l>
  <l>tožil svojo bol molčečim zvezdam</l>
  <l>in s spomini srečnih ur trpinčil svoje srce</l>
  <l>ki je v prevarani ljubezni krvavelo,</l>
  <l>je listje samotnega topola šelestelo</l>
  <l>in rahlo šepetalo mu v uho:</l>
  <l>gorje ti svoje nosi sam,</l>
  <l>ne pričakuj mi tujega sočutja.</l>
  <!-- ... -->
</lg>
```


Strukturna razdelitev

- Razlikovanje skupin vrstic v besedilu, podobnem verzju, z `<lg>`
- Ta element vsebuje eno ali več verzov, ki delujejo kot formalna enota, npr. kitica, refren, verzni odstavek,

```
<lg>
  <1>Gorje ti svoje nosi sam!</1>
  <1>Ko je mladenič v tihi noči</1>
  <1>tožil svojo bol molčečim zvezdam</1>
  <1>in s spomini srečnih ur trpinčil svoje srce</1>
  <1>ki je v prevarani ljubezni krvavelo,</1>
  <1>je listje samotnega topola šelestelo</1>
  <1>in rahlo šepetalo mu v uho:</1>
  <1>gorje ti svoje nosi sam,</1>
  <1>ne pričakuj mi tujega sočutja.</1>
</lg>
<lg>
  <1>In ko pogumno planil je v življenja tok</1>
  <1>in se v njegove zakone poglobljaj,</1>
  <1>podiral stare, nove vstvarjal,</1>
  <1>skrivnosti tajne si odvarjal,</1>
  <1>ko dvom mu dušo je razjedal</1>
  <1>razum je dvomu odgovarjal:</1>
  <1>gorje ti svoje nosi sam,</1>
  <1>ne pričakuj mi tujega sočutja.</1>
</lg>
<lg>
  <1>In ko je v svetem samožrtvovanju</1>
  <1>hotel spremeniti zemljo v raj,</1>
  <1>ljubav hodil oznanjat iz kraja v kraj</1>
  <1>so »križaj ga« kričali njegovemu spoznanju.</1>
  <1>Takrat se je učil spoznavati krivico</1>
  <1>in v razočaranju spet čital je resnico:</1>
  <1>gorje ti svoje nosi sam,</1>
  <1>ne pričakuj mi tujega sočutja.</1>
</lg>
<lg>
  <1>Ko slednjič dni njegovih se zaton je bližal</1>
  <1>ko se ozrl je nazaj na svoja dela,</1>
  <1>'brezupna žalost mu je dušo zledenela,</1>
  <1>ko videl je, da nosi vse minljivosti pečat.</1>
  <1>Tedad, iz neizvestnih, onstranskih svetov</1>
  <1>je hladni dih zanesel glas grobov:</1>
  <1>gorje ti svoje nosi sam,</1>
  <1>ne pričakuj mi tujega sočutja.</1>
</lg>
```


Primarni vir - Rokopis

- Kot primera uporabljena:
  - Maršič, Alojz. Spomini 1929-1945. O kočevskem okraju na predvečer vojne in o internaciji v fašističnih in nacističnih taboriščih. Drugi zvezek. https://www.sistory.si/media/legacy/publikacije/20001-21000/20814/zapiski_spomini_2.pdf
  - Foglarjeva pesmarica [Elektronski vir] : Editio princeps, Elektronska znanstvenokritična izdaja. Ur. Ditmajer, Nina et al. Založba ZRC, ZRC SAZU, 2021. <http://hdl.handle.net/20.500.12325/118>.

Zaslišanje.

V sobo v kateri so zasliševali, so poklicali naprej Antona Debelfak. Od njega so zahtevali samo osebnostne podatke. Vreli so mu osebnostno izkaznico in ga porinili v drugo sobo pod stražo. Anton je bil ob kapitulaciji Jugoslavije orožnik in je orato, takoj slekel uniformo. Karabinerji v Kocerski reki so to zvedeli in ga več kot pol leta varili, naj sprejme službo pri njih. Anton je ponudbo vedno zavračal. Njega so oboje poznali. Kadar so karabinerji šli skozi našo vas Hlenderji, so vedno hoteli videti njega in mojega očeta. Verjetno ga zaradi tega niso zasliševali.

Ze Antonom sem bil poklican jaz. Ko je karabiner maršalo opazil, da sem jaz na vesti, mi je prišel naproti in me spremljal v sobo. Na široko mi je odprl sobna vrata in jih po vstopu tudi zaprl. Predstavil me je zasliševalni komisiji takole, „Ta tukaj je Alojz Maršič, sin Jožeta Maršiča, oba ~~sta~~ sta se v prejšnji jeseni zadrževala v Ribniški dolini. Imela sta vero s partizani v Veliki gori. Včasih njimi imata tudi sedaj, ko so se partizani ~~premaknili~~ premaknili v gozd med Kocersko reko in Kocerjem.“ Svede po takšnem

predstavljanju

Maršič, Alojz. Spomini 1929-1945

Te ri be vodi tudi tou fyo
 Snaio
 Sa stvar nika Boša ozhe
 Ta maio
 Gre do Po fri shki vo di
 Tam se nim do bru Go di
 Sa hvala le &
 7

Ja vse Kai le shi vi nu je
 Na sveiti
 Kai je bilo inu fhe ma na h
 Pri ti
 To je on vse bu ra
 Sbe fei doj Prešo vo ra
 Sa hvala le na &
 8

od Boša ozhetā ahem oš
 Sina Sa zhe ti
 Sve feliom inu fpraviča
 Serza pe ti
 on je pa pu fbi ja
 Ne le shko shpa no vi io
 Sa hvala le na &
 9

Foglarjeva pesmarica

vrata, Ko se jih je vseh pet vrnilo, ~~jih spu~~ je stražar spustil
drugih pet. Po tem opravilu ^{smo} polegli k počitku, na gola tla.
————— ○ ————— (konec odstavka)

```
<p><gap reason="editorial"/>vrata. Ko se jih je vseh pet vrnilo, <del  
rend="overstrike">jih spu</del> je stražar spustil<lb/> drugih pet. Po tem  
opravilu <add place="above">smo</add> polegli k počitku, na gola tla.<note  
place="bottom" resp="red">konec odstavka</note></p>
```


Predstavljanje pojavov znotraj primarnih virov

- Dodajanje in brisanje
  - <gap> označuje točko, kjer je bilo gradivo izpuščeno v prepisu, bodisi zaradi uredniških razlogov ali ker je gradivo nečitljivo, nevidno ali neslišno.
    - Razlog opišemo s pomočjo atributa @reason, ki ima lahko vrednosti "editorial" | "illegible" | "deleted" | "cancelled" | "inaudible" | "irrelevant" | "sampling"
  - <del> vsebuje črko, besedo ali odlomek, ki ga je avtor, pisec ali označevalec ali popravljalec izbrisal, označil kot izbrisano ali drugače označil kot odvečnega ali lažnega v besedilu kopije

- `<add>` vsebuje črke, besede ali besedne zveze, ki jih je v izvorno besedilo vstavil avtor, pisec ali označevalec oziroma popravljalec
- Za natančnejše označevanje informacij v `<del>` in `<add>` lahko uporabimo atribut `@rend`, na primer da navedemo, da je bilo besedilo izbrisano ali prečrtano in kje in kako je bil dodatek napisan:
  - `<del>` npr. "`strikethrough`" ali "`overwritten`" vrednost atributa `@rend`
  - Pri `<add>` dodamo atribut `@place` za beleženje mesta, kjer je bilo besedilo dodano
- Opombe
  - `<note>` je na voljo za kodiranje opomb, ne glede na to, ali so že prisotne v besedilu kopije ali jih posreduje označevalec. Opomba je vsak komentar v besedilu, ki je na nek način označen kot izven glavnega toka besedila. Vse opombe morajo biti označene z isto značko `<note>`, ne glede na to, ali se pojavljajo kot opombe v glavnem besedilnem polju, na dnu strani, na koncu poglavja ali zvezka, na robu ali na katerem drugem mestu.
    - Za označevanje lokacije opombe se uporabi atribut `@place`
    - Za razlikovanje med opombami se uporablja atribut `@type`
    - V atributu `@resp` je mogoče identificirati odgovornost za vsebino opombe

2. Primer – TEI <choice> | <abbr> | <expn>

nisem
~~ničem~~ pričakoval nič dobrega. Tolmoč je moral biti
Slovenec, saj je gladko govoril slovensko. Dolžili so
me, da ~~sem~~ sodelujem z OF, da sem imel vero ~~sporočilo~~
~~sporočila~~ v Veliki gori in da imam tudi sedaj vero.
Med partizanov, da moram poznati kmandirje.

2. Primer – TEI <choice> | <abbr> | <expan>

```
<p><del rend="overstrike"><gap reason="illegible"/></del><add place="above">
  >nisem</add> pričakoval nič dobrega. Tolmač je moral biti<lb/> Slovenec, saj je
gladko govoril slovensko. Dolžili so<lb/> <del><gap reason="illegible"/></del><add
  place="above">me, da</add> sodelujem z <choice>
  <abbr type="acronym">OF.</abbr>
  <expan>Osvobodilno fronto</expan>
</choice>, da sem imel vezo <del rend="overstrike">s parti</del><lb/> s partizani<del
  rend="overstrike"><gap reason="illegible"/></del> v Veliki gori in da imam
tudi sedaj vezo<lb/> izmed partizanov, da moram poznati komandirje.</p>
```

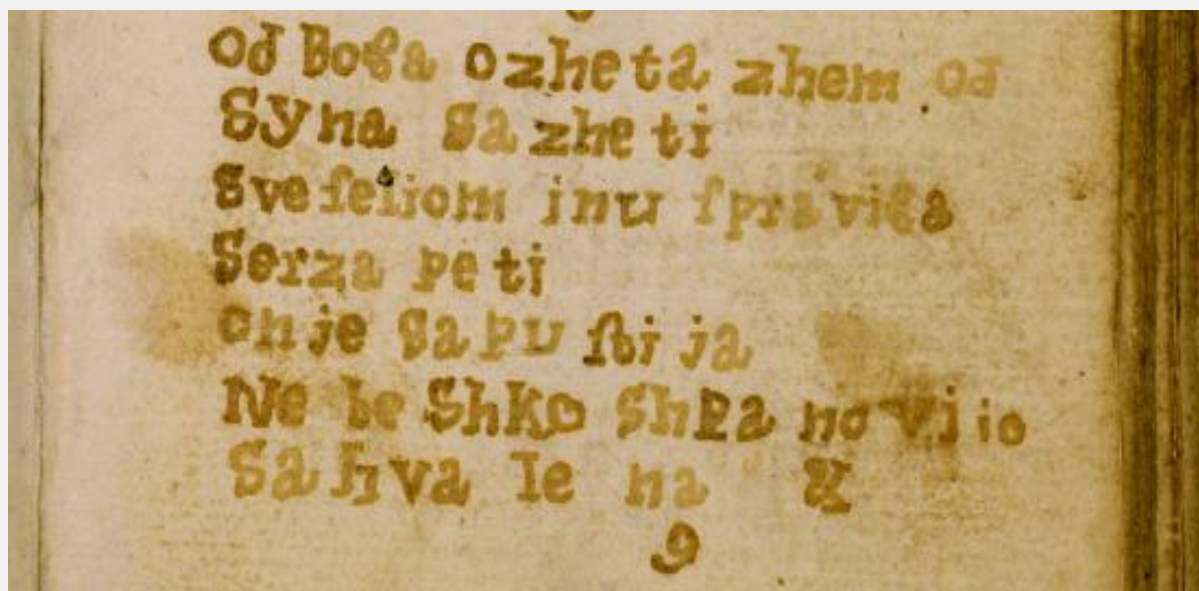

TEI <choice> | <abbr> | <expn>

- Včasih je zaželeno označiti okrajšave v besedilu kopije, bodisi da se zanje sproži posebna obdelava, da se poda celotna oblika skrajšane besede ali besedne zveze ali da se omogočijo različne možne razširitve okrajšave. Okrajšave se lahko prepisejo tako, kot so, ali razširjene; lahko ostanejo neoznačeni ali označeni s temi oznakami
- <abbr> vsebuje kakršno koli kratico
  - Atribut @type se lahko uporablja za razlikovanje vrst okrajšav
- <expn> vsebuje razširitev okrajšave
  - Se lahko uporabi za zapis, da je označevalec razširil okrajšavo (uredniška politika).
  - Mora vsebovati celotno okrajšavo.
  - Običajno je ta element kombiniran z <abbr> elementom znotraj <choice> elementa, zato, da se zapišeta okrajšava in njena razširitev.
- <choice> element združuje več alternativnih kodiranj za isto točko v besedilu

3. Primer – Foglarjeva pesmarica


```
<lg>
  <1>Od Boga Očeta čem od Sina začeti,</1>
  <1>z veseljem inu s praviga srca peti.</1>
  <1>On je zapustija,</1>
  <1>nebeško <choice>
    <orig>
      <choice>
        <sic>Shpa no vj io</sic>
        <corr>Shpanovijo</corr>
      </choice>
    </orig>
    <reg>španovijo</reg>
  </choice>.</1>
  <lg type="refrain">
    <1>Zahvalena &lt;/1>
  </lg>
</lg>
```


Regularizacija in normalizacija TEI <orig> | <reg> | lg

- Kadar izvirno besedilo v veliki meri uporablja variantne oblike ali nestandardno črkovanje, je morda zaželeno iz več razlogov, da se ga uredi: to je, da se zagotovijo „standardne“ ali „urejene“ oblike, enakovredne nestandardnim oblikam.
- <orig> element, ki označuje, da sledi zbirniku, in ne popravljeni različici (teksta)
- <reg> element, ki označuje popravljeno oziroma normalizirano različico (teksta)

```
<orig>
  <choice>
    <sic>Shpa no vj io</sic>
    <corr>Shpanovijo</corr>
  </choice>
</orig>
<reg>španovijo</reg>
```


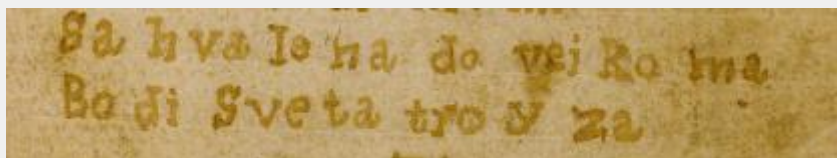
Popravki - TEI <sic> | <corr> | lg

- Odvisno od namena prepisa se lahko očitne napake prepišejo takoj, popravijo tiho, izrecno označijo ali izrecno popravijo. Označevalec, ki se drži bolj eksplicitne prakse, bi rad vsaj opozoril na napake, uredniške popravke ali oboje. Za to se uporabljata elementa <sic> in <corr>
  - <sic> element, ki vsebuje reproducirano besedilo, čeprav očitno napačno ali netočno
  - <corr> element, ki vsebuje pravilno obliko zapisa, ki je v besedilu izvoda očitno napačna
  - Oba elementa sta lahko združena znotraj <choice> elementa

refren - TEI <sic> | <corr> | lg

- V našem primeru imamo na koncu tudi označen refren znotraj elementa <lg>, ki ima atribut @type z vrednostjo "refrain"


```
<lg type="refrain">
  <l>Zahvalena do vejkoma</l>
  <l>bodi Sveta trojca.</l>
</lg>
```



```
<lg type="refrain">
  <l>Zahvalena &&&</l>
</lg>
```


Označevanje Pisma v TEI

- Pismo je besedilna struktura z dodatnimi značilnostmi, ki so edinstvene samo njim
- Na voljo vsi elementi iz TEI modula za prozo

Najpogostejši elementi pisma

- <opener> združuje datumsko vrstico, avtorsko vrstico, pozdrav in podobne fraze, ki se pojavljajo kot uvod na začetku pisma
- <closer> združuje pozdrave, datume in podobne fraze, ki se pojavljajo kot zaključni elementi na koncu razdelka, zlasti pisma.
- <dateline> vsebuje kratek opis kraja, datum, čas itd. izdelave pisma
- <salute> (pozdrav) vsebuje pozdrav ali pozdrav pred predgovorom, posvetilno poslanico ali drugo delitev besedila ali pozdrav v zaključku pisma, predgovora itd.
- <signed> (podpis) vsebuje zaključni pozdrav, podpis itd., ki je dodan predgovoru, posvetilnemu pismu ali drugemu delu besedila.

1. Primer pisma

OB DESETLETNICI OSVOBODITVE

PISMO EDVARDA KARDELJA IVU RIBARJU-LOLI Z DNE 12. AVGUSTA 1942¹

Dragi Fisher!²

Danes sem končno dobil Tvoja pisma št. 2, 3 in 4. Politkomisar Žumberaško — pokupskega odreda mi je hkrati sporočil, da bo čakal na moj odgovor do 10. t. m. Ker pa sem pismo prejel šele danes, nisem mogel poslati pošte po njem. Pošiljam jo torej po redni poti, zaradi česar se bo verjetno precej zakasnila.

Vsi tovariši Te lepo pozdravljajo in želijo, da bi Te kmalu videli.

Če si v zvezi s Starim, prosim, pošlji to pismo tudi njemu.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

S tovariškim pozdravom

Bevc-Krištof¹³

P. S.¹⁴

V Žumberaškem odredu Te čaka naš tovariš, ki ima posebno nalogo, da vzpostavi zvezo s Teboj. Privedel te bo direktno k nam. Pridi gotovo!

Ravnokar sem dobil poročilo z Gorenjskega. Nemci izvajajo strašen teror, toda naši jih dobro bijejo.

Oprosti mi slab jezik. Tipkajo mi dekleta, ki ne znajo srbskega oz. hrvatskega jezika.

Ob desetletnici osvoboditve : pismo Edvarda Kardelja
Ivu Ribarju-Loli z dne 12. avgusta 1942 -

<https://www.sistory.si/publication/44401>

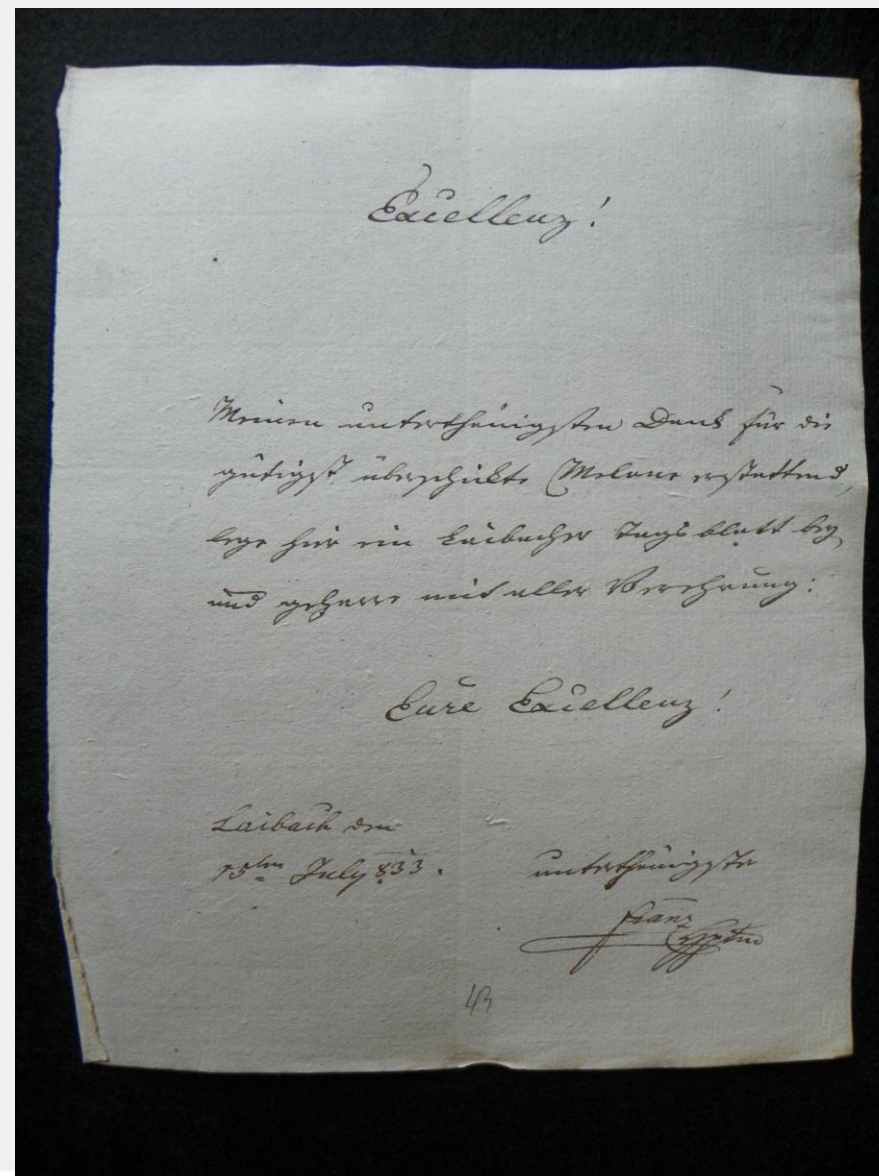
Primer kodiranega pisma

```
<div type="letter">
  <head>Ob desetletnici osvoboditve</head>
  <head>PISMO EDVARDA KARDELJA IVU RIBARJU-LOLI Z DNE 12. AVGUSTA 1942</head>
  <opener>
    <dateline><date when="1942-08-12"/></dateline>
    <salute>Dragi Fisher!</salute>
  </opener>
  <p>Danes sem končno dobil Tvoja pisma št. 2, 3 in 4. Politkomisar Žumberaško —
    pokupskega odreda mi je hkrati sporočil, da bo čakal na moj odgovor do 10. t. m.
    Ker pa sem pismo prejel šele danes, nisem mogel poslati pošte po njem. Pošiljam
    jo torej po redni poti, zaradi česar se bo verjetno precej zakasnila.</p>
  <!-- vmesna vsebina -->
  <p>V nekaj tednih se nam obeta nova ofenziva — H.
    torej ne kaže drugega, kakor da ostane pri nas, če se ji hoče partizanskega
    življenja. Torej, kakor vi sami odločite. Sicer pa — gozdovi, planine in lepo
    vreme. Premagaš vsako bolezen, pa tudi za živce ne more biti nič boljšega od
    tega zelenja. Pričakujem vas torej v kratkem.</p>
  <p>Vsi tovariši Te lepo pozdravljajo in želijo, da bi Te kmalu videli.</p>
  <p>Če si v zvezi s Starim, prosim, pošlji to pismo tudi njemu.</p>
  <closer>
    <salute>Smrt fašizmu — svobodo narodu!<b>S tovariškim pozdravom</b></salute>
    <signed>Bevc-Krištof</signed>
  </closer>
  <postscript>
    <p>P. S. V Žumberačkem odredu Te čaka naš tovariš, ki ima posebno nalogo, da
      vzpostavi zvezo s Teboj. Privedel te bo direktno k nam. Pridi gotovo! </p>
    <p>Ravnokar sem dobil poročilo z Gorenjskega. Nemci izvajajo strašen teror, toda
      naši jih dobro bijejo.</p>
    <p>Oprosti mi slab jezik. Tipkajo mi dekleta, ki ne znajo srbskega oz.
      hrvatskega jezika.</p>
  </postscript>
```


2. Primer pisma

Vir: Korespondenca Franca Franca baronu Erbergu Jožefu Kalasancu. <https://sistory.github.io/LatNemKronike/>

Primer TEI pisma

```
<div type="letter">
  <head>Ljubljana, 15. julij 1833 II</head>
  <opener>
    <salute>Excellenz!</salute>
  </opener>
  <p>Meinen unterthänigsten Dank für die gütigst überschickte Melone erstattend, lege
    hier ein Laibacher Tagsblatt bey, und geharre mit aller Verehrung:</p>
  <closer>
    <salute>Eure Excellenz!</salute>
    <dateline>
      <name type="place">Laibach</name> den <lb/>
      <date when="1833-07-15"> 15 <hi rend="superscript">ten</hi> July 1833
    </date>
    </dateline>
    <signed>
      <hi rend="italic">unterthänigster</hi>
      <lb/>
      <name type="person">Franz <hi rend="italic">Hptm.</hi></name>
    </signed>
  </closer>
</div>
```


Označevanje datuma v TEI

- Vsak izraz, ki definira datum ali čas, je lahko kodiran z ustreznim elementom `<date>`
- Atribut `@when` poda vrednost datuma ali ure v standardni obliki, kar je uporabno za obdelavo besedila.

TEI Header

- `teiHeader` je strukturirana komponenta xml dokumenta, ki vsebuje metapodatke o besedilu. Je ključen del dokumenta, saj omogoča razumljivost in uporabnost besedil.
  - Je glavni element za vse metapodatke, povezane z dokumentom
  - Je prvi element v TEI dokumentu
  - Vsebuje več podrejenih delov. Najpomembnejši so:
    - `<fileDesc>`
    - `<encodingDesc>`
    - `<profileDesc>`
    - `<revisionDesc>`

- **<fileDesc>**

- Opis datoteke, vključno z informacijami o naslovu, avtorjih, izdajah itd.
- Sestavljen iz več podrejenih elementov
  - **<titleStmt>** (Title Statement):
    - Vsebuje naslov dela in povezane informacije, kot so avtorji.
    - Elementi:
      - **<title>**: Naslov besedila.
      - **<author>**: Avtor ali avtorji besedila.
      - **<editor>**: Urednik besedila (če je relevantno).
  - **<publicationStmt>** (Publication Statement):
    - Informacije o publikaciji, kot so založnik, kraj in datum izdaje.
    - Elementi:
      - **<publisher>**: Izdajatelj besedila.
      - **<pubPlace>**: Kraj izdaje.
      - **<date>**: Datum izdaje.
  - **<sourceDesc>** (Source Description):
    - Opis vira, iz katerega je besedilo izpeljano.

- **<encodingDesc>** (Encoding Description):
  - opis kodiranja, označen z encodingDesc, opisuje razmerje med elektronskim besedilom in njegovim virom ali viri.
  - Omogoča podroben opis, ali (oziroma kako) je bilo besedilo normalizirano med transkripcijo, kako je označevalec razrešil dvoumnosti v izvoru, katere ravni kodiranja ali analize so bile uporabljene itd.
  - Pojasnilo o kodiranju besedila, uporabljeni metodologiji in standardih.
  - Opis kodiranja lahko vsebuje poljubno kombinacijo odstavkov besedila, označenih z elementom **<p>**, skupaj z bolj specializiranimi elementi kot npr.:
    - **<projectDesc>**: Opis projekta, ki je povezano z kodiranjem besedila.
    - **<editorialDecl>**: Uredniške smernice, ki so bile uporabljene

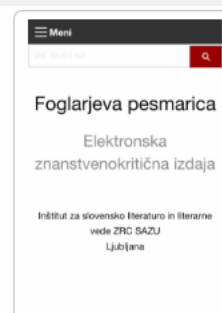

- <profileDesc> (Profile Description)
  - Vsebuje informacije o vsebini besedila, kot so jezik, slog in predmet.
  - Elementi:
    - <langUsage>: Opis uporabe jezika v besedilu.
    - <textClass>: Razvrstitev besedila po zvrsti, tematiki itd.
- <revisionDesc> (Revision Description):
  - Evidenca sprememb, ki so bile narejene v dokumentu
  - Pomembno za sledljivost sprememb
  - Element <change>: Podrobnosti o posamezni spremembi, vključno z datumom, avtorjem spremembe in opisom spremembe

Primeri <teiHeader>

Foglarjeva pesmarica, Elektronska znanstvenokritična izdaja

Foglarjeva pesmarica

Elektronska znanstvenokritična izdaja

Soustvarjalec: Nina Ditmajer (Diplomatični prepis, kritični aparat, kritični prepis, opombe in komentar)
Nina Ditmajer (Uredila)
Natalija Ulčnik (Strokovni pregled)
Luka Vidmar (Strokovni pregled)
Tomaž Erjavec (Redakcija zapisa TEI)
Andrej Pančur (Pretvorba v XHTML, postavitev na splet)
Marko Zaplatil (Fotografije rokopisa)
Matija Ogrin (Pri urejanju sodeloval)

Distributer: DARIAH-SI

fe.si4_field_releaseAuthority: Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede, ZRC SAZU

Datum: 2021-01-28

fe.si4_field_si4Behavior:

Vir: Elektronska izdaja je pripravljena po izvorniku, ki je predstavljen v digitalnem faksimilu in opisan v Registru slovenskih rokopisov 17. in 18. stoletja (NRSS, Ms 123).

Izdaja: Objava 1.0

Založnik: Založba ZRC, ZRC SAZU

Kraj izdaje: Ljubljana

Jezik: slv

lat

Izveček: Foglarjev rokopis je baročna romarska pesmarica, ki je nastala na Spodnjem Štajerskem med letoma 1757 in 1762. To je doslej najstarejša znana rokopisna pesmarica, ki so jo napisali Štajerci, vsebuje tudi prve doslej znane slovenske marijinoceljske pesmi. Elektronska znanstvenokritična izdaja rokopisa predstavlja z naslednjimi glavnimi elementi: digitalni faksimile predstavlja dokumentarni vir celotne izdaje; jamči za verodostojnost tako prepisov kot kritičnega aparata ter interpretacij, podanih v opombah in študiji; diplomatični prepis predstavi besedilo Foglarjevega rokopisa z vsemi historičnimi besedilnimi posebnostmi, vključno z napakami; diplomatičnemu prepisu je dodan kritični aparat, ki zajema variantna mesta nekaterih verzij teh pesmi, ohranjenih v osmih rokopisnih in tiskanih slovenskih pesmaricah 18. in 19. stoletja; kritični prepis predstavi besedilo rokopisa v prilagojeni, branju namenjeni podobi, kar najbolj zvesti domnevni historični izreki; je jezikoslovna interpretacija, pripravljena po pretehtanih jezikovnih načelih; dodatek vsebuje na prvem mestu seznam rokopisov ter tiskov, po katerih je narejen kritični aparat variantnih mest; sledi mu znanstveni komentar z razlago okoliščin nastanka rokopisa, jezikovnih in literarnih posebnosti ter uredniških načel prepisa.

Tema: pesmarice, rokopisi, barok, slovenska književnost, Lovrenc Foglar

Avtorske pravice: To delo je ponujeno pod Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav 4.0 Mednarodna licenco

Licenca: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Identifikator: <http://hdl.handle.net/20.500.12325/2>

fe.si4_field_si4Type: Intellectual entity

Vsebovane entitete

- Foglar, Lovrenc: [Foglarjeva pesmarica](#)

DIGITALNO
ZGODOVINOPISJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO,
ZNANOST IN INOVACIJE

UNIVERZA
V LJUBLJANI

NOG

NAČRT ZA
OKREPAVANJE
IN INOVATIVNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije ter Evropska unija – NextGenerationEU.

<teiHeader> | <fileDesc>

```
<fileDesc>
  <titleStmt>
    <title xml:lang="slv">Foglarjeva pesmarica</title>
    <title xml:lang="slv">Elektronska znanstvenokritična izdaja</title>
  </titleStmt>
  <respStmt>
    <resp>Diplomatični prepis, kritični aparat, kritični prepis, opombe in komentar</resp>
    <name>Nina Ditmajer</name>
  </respStmt>
  <respStmt> [3 lines]
  <respStmt> [4 lines]
  <respStmt> [3 lines]
  <respStmt> [3 lines]
  <respStmt> [3 lines]
  <resp>Pretvorba v XHTML, postavitve na splet</resp>
  <name>Andrej Pančur</name>
  </resp>
</title>
<edition>Objava 1.0</edition>
</edition>
<publication>
  <publisher>Založba ZRC, ZRC SAZU</publisher>
  <authority>Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede, ZRC SAZU</authority>
  <distributor>DARIAH-SI</distributor>
  <pubPlace>Ljubljana</pubPlace>
  <date when="2021-01-28">2021-01-28</date>
  <availability>
    <licence>http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/</licence>
    <p>To delo je ponujeno pod
      <ref target="http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/">Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav 4.0 Mednarodna licenca</ref>
    </p>
  </availability>
</publication>
<sourceDesc>
  <p>Elektronska izdaja je pripravljena po izvirniku, ki je predstavljen v digitalnem faksimilu in opisan v Registru slovenskih rokopisov 17. in 18. stoletja (NRSS, Ms 123).</p>
</sourceDesc>
</fileDesc>
```

**DIGITALNO
ZGODOVINOPISJE**

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije ter Evropska unija – NextGenerationEU.

<teiHeader> | <profileDesc>

```
<profileDesc>
  <abstract xml:lang="slv">
    <p>Foglarjev rokopis je baročna romarska pesmarica, ki je nastala na Spodnjem Štajerskem med letoma 1757 in 1762.
  </abstract>
  <abstract xml:lang="eng">
    <p>Foglar's manuscript is a Baroque pilgrimage hymnal composed in Lower Styria between 1757 and 1762. It is the ol
  </abstract>
  <textClass>
    <keywords xml:lang="slv">
      <term>pesmarice</term>
      <term>rokopisi</term>
      <term>barok</term>
      <term>slovenska književnost</term>
      <term>Lovrenc Foglar</term>
    </keywords>
    <keywords xml:lang="eng">
      <term>hymnals</term>
      <term>manuscripts</term>
      <term>Baroque</term>
      <term>Slovenian literature</term>
      <term>Lovrenc Foglar</term>
    </keywords>
  </textClass>
  <langUsage>
    <language ident="slv">Slovenščina</language>
    <language ident="lat">Latinščina</language>
  </langUsage>
</profileDesc>
```


Metapodatki publikacije na Sistory

ViriLiteraturaDogodkiPodatkiDHOSistoryslv

PUBLIKACIJE

ŽRTVE I.SV

ŽRTVE II.SV

POPISI

ZIC

Vnesite avtorja in/ali naslov

Q

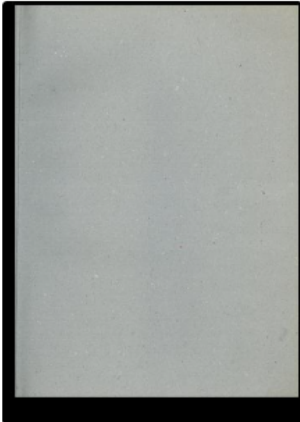
▼

Arhivski viri

Zasebno arhivsko gradivo

Spomini 1929-1945. O kočevskem okraju na predvečer vojne in o internaciji v fašističnih in nacističnih taboriščih.

Drugi zvezek

Avtor(ji): [Alojz Maršič](#)

Leto: 1978

Založnik(i): Janez Maršič

Jezik(i): slovenščina

Vrst(e) gradiva: besedilo

Ključne besede: [spomini](#), [druga svetovna vojna](#), [Kočevsko](#), [internacija](#), [narodnostni boj](#), [memoires](#), [World war II](#), [Gotschee](#), [internement](#), [ethnic struggle](#)

Avtorske pravice:
 To delo avtorja [Alojz Maršič](#) je ponujeno pod [Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav 4.0 Mednarodna](#)

Datoteke (1)

Ime: zapiski_spomini_2.pdf

Velikost: 264.46MB

Format: application/pdf

Stalna povezava: <https://hdl.handle.net/11686/file9884>

ODPRI

PRENESI

DIGITALNO
ZGODOVINOPISJE

UNIVERZA
V LJUBLJANI

NOG

NAČRT ZA
OKREPOVANJE
IN SODRŽNOST

Evropska unija

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije ter Evropska unija – NextGenerationEU.

Dublin Core metapodatkovni standard – DCMI Metadata Terms

Lastnosti v imenskem prostoru /elements/1.1/

<dc:contributor>

- contributor
- coverage
- creator
- date
- description
- format
- identifier
- language
- publisher
- relation
- rights
- source
- subject
- title
- type

Lastnosti v imenskem prostoru /terms/

<dcterms:contributor>

- abstract
- accessRights
- accrualMethod
- accrualPeriodicity
- accrualPolicy
- alternative
- audience
- available
- bibliographicCitation
- conformsTo
- contributor
- coverage
- created
- creator
- date
- dateAccepted
- dateCopyrighted
- dateSubmitted
- description
- educationLevel
- extent
- format
- identifier
- instructionalMethod
- isFormatOf
- isPartOf
- isReferencedBy
- isReplacedBy
- isRequiredBy
- issued
- isVersionOf
- language
- license
- mediator
- medium
- modified
- provenance
- references
- replaces
- requires
- rights
- rightsHolder
- source
- spatial
- subject
- tableOfContents
- temporal
- title
- type
- valid

Metapodatki publikacije na Slstory

Metapodatki (10)

- **identifikator** <https://hdl.handle.net/11686/20814>
- **naslov**
  - Spomini 1929-1945. O kočevskem okraju na predvečer vojne in o internaciji v fašističnih in nacističnih taboriščih.
  - Drugi zvezek
- **ustvarjalec**
  - Alojz Maršič
- **predmet**
  - spomini
  - druga svetovna vojna
  - Kočevsko
  - internacija
  - narodnostni boj
  - memoires
  - World war II
  - Gotschee
  - internement
  - ethnic struggle
- **založnik**
  - Janez Maršič
- **datum**
  - 1978
- **tip**
  - besedilo
- **jezik**
  - Slovenščina
- **pravice**
  - licenca: ccByNcNd
- **datotečni vir**
  - [zapiski_spomini_2.pdf](#)

- dcterms:identifier
- dcterms:title
- dcterms:creator
- dcterms:subject
- dcterms:publisher
- dcterms:date
- dcterms:type
- dcterms:language
- dcterms:licence

Metapodatki (10)

- **identifikator** <https://hdl.handle.net/11686/20814>
- **naslov**
  - Spomini 1929-1945. O kočevskem okraju na predvečer vojne in o internaciji v fašističnih in nacističnih taboriščih.
  - Drugi zvezek
- **ustvarjalec**
  - Alojz Maršič
- **predmet**
  - spomini
  - druga svetovna vojna
  - Kočevsko
  - internacija
  - narodnostni boj
  - memoires
  - World war II
  - Gotschee
  - internement
  - ethnic struggle
- **založnik**
  - Janez Maršič
- **datum**
  - 1978
- **tip**
  - besedilo
- **jezik**
  - Slovenščina
- **prave**
  - licenca: ccByNcNd
- **datotečni vir**
  - [zapiski_spomini_2.pdf](#)

Označevanje imenskih entitet (seminar; TEI modul za označevanje imen, datumov, krajev in ljudi)

Ministrska uredba od 5. oktobra 1940 je predpisala revizijo trgovskih obratov na debelo s predmeti ljudske hrane, ki so njihovi lastniki bili Židje. Od dneva, ko je stopila uredba v veljavo, obrtne oblasti niso smele več izdajati Židom pooblastil oziroma dovoljenj za trgovine s predmeti ljudske hrane na debelo. Židovskim imetnikom že obstoječih trgovinskih obratov te stroke je bilo mogoče prepovedati nadaljnje obratovanje ali pa jim postaviti komisarje za vodstvo poslov. Proti kršiteljem uredbe je bila glede prisilnega bivanja ali prisilnega dela predvidena uporaba istih predpisov, kot so veljali za brezvestne špekulante.¹⁸ V zvezi z omenjeno uredbo je ljubljansko mestno poglavarstvo poročalo banski upravi, da so v Ljubljani tri židovske firme, ki so trgovale s predmeti ljudske hrane na debelo in sicer Karel Bolaffio, Oskar Ebenspanger ter "Alko", katere lastnika sta bila Adolf in Otton Lorant. Vsem trem firmam je bila nato obrtna pravica razveljavljena in obratovanje prepovedano.¹⁹

Valenčič, Vlado, Židje v preteklosti Ljubljane. 1992, str. 122.

https://www.sistory.si/media/legacy/publikacije/38001-39000/38193/36_299_Zidje_v_preteklosti_Ljubljana.pdf

Opombe na koncu besedila

¹⁸ Uredba o ukrepih, ki se nanašajo na žide glede izvrševanja obveznosti s predmeti ljudske prehrane, Službeni list banske uprave 1940, str. 862.

¹⁹ ~~Službeni~~ Lj. Reg. I-I, št. 67.097/40; vložni zapisnik 1940, št. 70.889, 70.890, 70.891, 74.673, 74.674, 74.675.

Osnovni odstavek <p> brez dodatnega označevanja

<p>Ministrska uredba od 5. oktobra 1940 je predpisala revizijo trgovskih obratov na debelo s predmeti ljudske hrane, ki so njihovi lastniki bili Židje. Od dneva, ko je stopila uredba v veljavo, obrtne oblasti niso smele več izdajati Židom pooblastil oziroma dovoljenj za trgovine s predmeti ljudske hrane na debelo. Židovskim imetnikom že obstoječih trgovinskih obratov te stroke je bilo mogoče prepovedati nadaljnje obratovanje ali pa jim postaviti komisarje za vodstvo poslov. Proti kršiteljem uredbe je bila glede prisilnega bivanja ali prisilnega dela predvidena uporaba istih predpisov, kot so veljali za brezvestne špekulante.<note place="end" n="18">Uredba o ukrepih, ki se nanašajo na Žide glede izvrševanja obratov s predmeti ljudske prehrane. Službeni list banske uprave 1940, str. 862.</note> V zvezi z omenjeno uredbo je ljubljansko mestno poglavarstvo poročalo banski upravi, da so v Ljubljani tri židovske firme, ki so trgovale s predmeti ljudske hrane na debelo in sicer Karel Bolaffio, Oskar Ebenspanger ter "Alko", katere lastnika sta bila Adolf in Oton Lorant. Vsem trem firmam je bila nato obrtna pravica razveljavljena in obratovanje prepovedano.<note place="end" n="19">MALJ, Reg. I-I. št. 67.097/40; vložni zapisnik 1940, št. 70.889,70.890,70.891,74,673,74.674,74.675.</note></p>

Označevanje imenskih entitet (seminar; TEI modul za označevanje imen, datumov, krajev in ljudi)

Primarni vir – Podrobnejše označevanje

- TEI omogoča več načinov označevanja imen in imenskih izrazov
  - <rs> vsebuje niz, ki se nanaša na osebo ali kraj, npr. "njegova gospa", "ona" itd.
  - <name> vsebuje lastni samostalni ali samostalniško besedno zvezo, npr. „France Prešeren“ in „Vrba na Gorenjskem“
  - Z atributom @type razlikujemo osebe in kraje

Označevanje imen

Kodiranje imen z uporabo elementa <name>

špekulante.<note place="end" n="18">Uredba o ukrepih, ki se nanašajo na Žide glede izvrševanja obratov s predmeti ljudske prehrane. Službeni list banske uprave 1940, str. 862.</note> V zvezi z omenjeno uredbo je ljubljansko mestno poglavarstvo poročalo banski upravi, da so v <name>Ljubljani</name> tri židovske firme, ki so trgovale s predmeti ljudske hrane na debelo in sicer <name>Karel Bolaffio</name>, <name>Oskar Ebenspanger</name> ter "<name>Alko</name>", katere lastnika sta bila <name>Adolf</name> in <name>Oton Lorant</name>. Vsem trem firmam je bila nato obrtna pravica razveljavljena in obratovanje prepovedano.<note place="end" n="19">MALJ, Reg.

Razlikovanje med različnimi vrstami imen

- Dodan atribut **@type**, za natančnejše označevanje

```
špekulante.<note place="end" n="18">Uredba o ukrepih, ki se nanašajo na žide  
glede izvrševanja obratov s predmeti ljudske prehrane. Službeni list banske  
uprave 1940, str. 862.</note> V zvezi z omenjeno uredbo je ljubljansko  
mestno poglavarstvo poročalo banski upravi, da so v <name type="place"  
>Ljubljani</name> tri židovske firme, ki so trgovale s predmeti ljudske  
hrane na debelo in sicer <name type="person">Karel Bolaffio</name>, <name  
type="person">Oskar Ebenspanger</name> ter "<name type="org">Alko</name>",  
katere lastnika sta bila <name type="person">Adolf</name> in <name type="person"  
>Oton Lorant</name>. Vsem trem firmam je bila nato obrtna pravica  
razveljavljena in obratovanje prepovedano.<note place="end" n="19">MALJ, Reg.
```


TEI modul *14 Names, Dates, People, and Places*

- Ta TEI modul omogoča kodiranje imen in drugih besednih zvez, ki opisujejo osebe, kraje ali organizacije
- `<persName>` vsebuje lastno ime ali lastnoimensko besedno zvezo, ki se nanaša na osebo, po možnosti vključuje enega ali več osebnih imen, priimkov, častnih izrazov, dodanih imen itd. Element `<persName>` je „zmogljivejši“ od elementov `<rs>` in `<name>`, ker je mogoče komponente značilnega imena, ki se pojavljajo v njem, označiti kot take. Vsebuje lahko
  - `<surname>` vsebuje priimek oz. družinsko ime
  - `<forename>` vsebuje krstno oz. osebno ime
  - `<placeName>`
- Z atributom `@type` lahko natančneje označimo vsebino

Označevanje osebnih in krajevnih imen

špekulante.<note place="end" n="18">Uredba o ukrepih, ki se nanašajo na Žide glede izvrševanja obratov s predmeti ljudske prehrane. Službeni list banske uprave 1940, str. 862.</note> V zvezi z omenjeno uredbo je ljubljansko mestno poglavarstvo poročalo banski upravi, da so v

<placeName>Ljubljani</placeName> tri židovske firme, ki so trgovale s predmeti ljudske hrane na debelo in sicer <persName><forename>Karel</forename><surname>Bolaffio</surname></persName>, <persName><forename>Oskar</forename><surname>Ebenspanger</surname></persName> ter "Alko", katere lastnika sta bila <persName><forename>Adolf</forename></persName> in <persName><forename>Oton</forename><surname>Lorant</surname></persName>. Vsem trem firmam je bila nato obrtna pravica razveljavljena in obratovanje prepovedano.<note place="end" n="19">MALJ,

Več komponent za osebna imena

- <roleName> sestavina imena, ki označuje vlogo ali položaj v družbi (npr. cesar, predsednik, general)
- <genName> generacijski ali dinastični podatki (npr. starejši, mlajši, II)
- <addName> dodatno ime, na primer vzdevek ali vzdevek (npr. Rdeči, Veliki)
- <nameLink> povezovalni izraz delov imena (npr. van, of, de)

Imena in entitete, na katere se sklicujejo

- TEI razlikuje med oznakami v besedilu (pojavitev imena) in predmetom, na katerega se nanašajo (predmet v resničnem svetu).
- Tako se element:
  - `<person>` se ujema z `<persName>`
  - `<place>` se ujema z `<placeName>`
  - `<org>` se ujema z `<orgName>`
- Podrobne informacije o osebi so običajno shranjene v TEI header (`<teiHeader>`)

Imena organizacij

- Element `<orgName>` vsebuje imena organizacij
- Organizacije so poimenovane skupine ljudi, ki se obravnavajo kot ena enota: univerzitetne ustanove, radijske in televizijske družbe, podjetja, rasne ali etnične skupine, politične skupine itd.

```
špekulante.<note place="end" n="18">Uredba o ukrepih, ki se nanašajo na Žide  
glede izvrševanja obratov s predmeti ljudske prehrane. Službeni list banske  
uprave 1940, str. 862.</note> V zvezi z omenjeno uredbo je ljubljansko  
mestno poglavarstvo poročalo banski upravi, da so v  
  <placeName>Ljubljani</placeName> tri židovske firme, ki so trgovale s  
predmeti ljudske hrane na debelo in sicer <persName><forename>Karel</forename>  
  <surname>Bolaffio</surname></persName>, <persName><forename>Oskar</forename>  
  <surname>Ebenspanger</surname></persName> ter "<orgName>Alko</orgName>",  
katere lastnika sta bila <persName><forename>Adolf</forename></persName> in  
  <persName><forename>Oton</forename>  
  <surname>Lorant</surname></persName>. Vsem trem firmam je bila nato obrtna  
pravica razveljavljena in obratovanje prepovedano.<note place="end" n="19">MALJ,
```


Podrobne informacije o osebi so običajno shranjene v TEI header

- <person> združi informacije o osebi.
- <personGrp> skupina posameznikov, ki se obravnavajo kot ena enota, npr. "občinstvo")
- <listPerson> vsebuje vrsto elementov <person> in <personGrp> ter je naveden znotraj elementa <particDesc> v elementu <profileDesc> v glavi TEI (<teiHeader>).

